

Психологический настрой
Слушая песню об учителе,, ребята
говорят о чем сегодня пойдет речь на
уроке

“Еңбек”
“Талап”
“Мейірім”

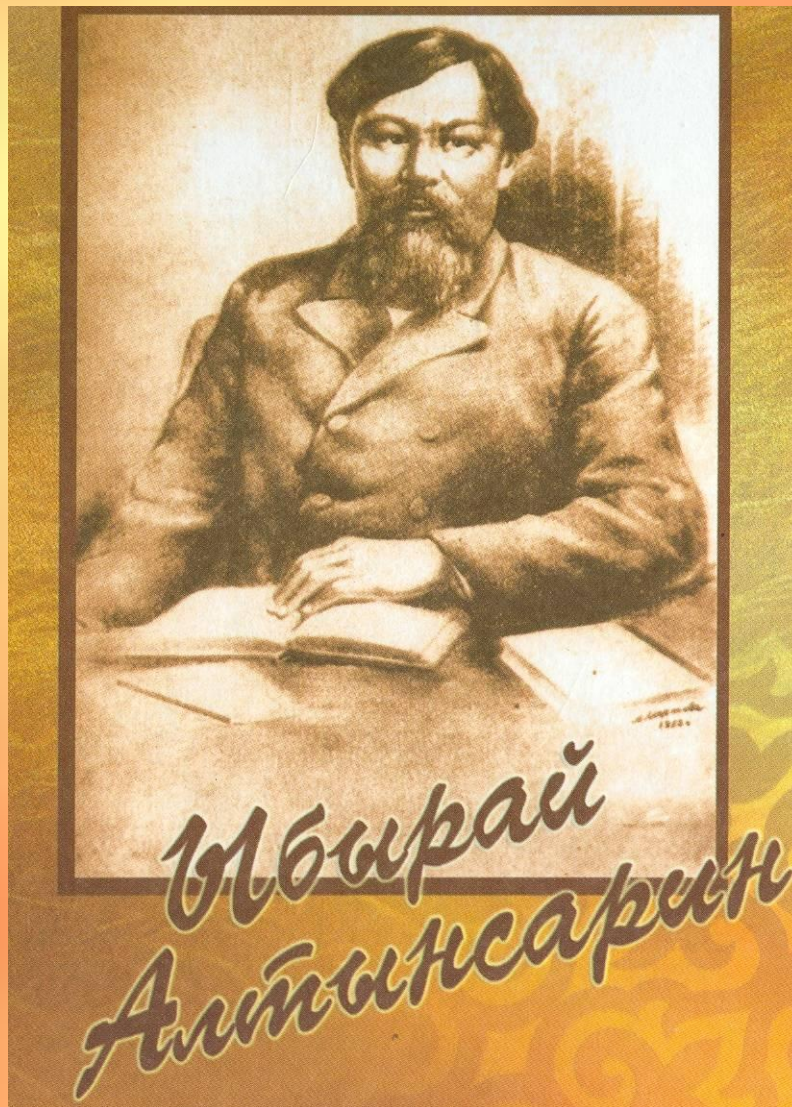

**Сабақтың
тақырыбы:**

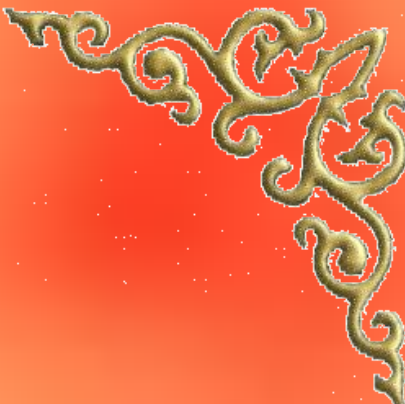

**Ыбырай -
ағартушы**

Ыбырай Алтынсарин (1841-1889)

(Шын аты Ибраһим)

**Үміт еткен көзімнің нұры –
балам,
Жаныңа жәрдем берсін хақ
тағалам.
Атаң мұнда анаң мен есен –
аман,
Сүйіп сәлем жазады бүгін
саған.
Балқожа**

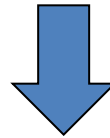

Ыбырай Алтынсаринның ұрпақтары

Абдолла

Нағима

Әбдірахман

Шәрипа

Жұмакүл

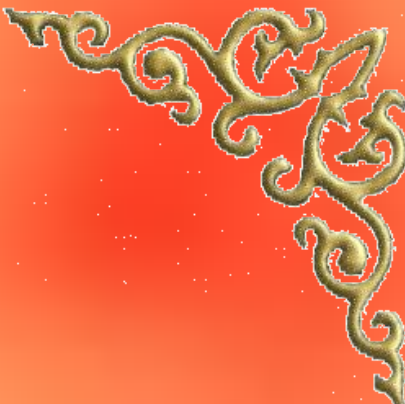
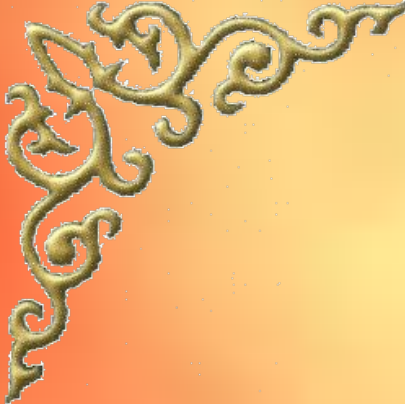
Дулат

***Туысы: Мәриям Хакімжанова – ақын,
дарынды аудармашы***

**Хронологиялық жатжазу
“Жылдар сөйлейді”**

1841

1850

1857

1859

1860

1864

1879

1879-1883

1887

1889

Жылдар	Маңызды оқиғалар
1841 жылы 20 қазан	Қостанай облысы Затабол ауданында туған.
1850 жылы	Орынбордағы қазақ балаларына арнап ашылған жеті жылдық орыс-қазақ мектебіне барған.
1857 жылы	«өте жақсы» деген бағамен бітірген.
1859 жылы	Орынбордағы шекаралық комиссияға тілмаш болған.
1859 жылы	Орынбордағы шекаралық комиссияның төрағасы, Шығысты зерттеуші белгілі ғалым, профессор В.В. Григорьевпен жақын танысады.
1860 жылы	Торғай мектебіне мұғалім болып тағайындалады.
1864 жылы	Торғайдағы мектепті ашады.
1876 жылы	Петербург, Қазан қалаларына барады.

1876 жылы	«Қазақ хрестоматиясын» жазуға кіріседі.
1879 жылы	«Қазақ хрестоматиясы» Орынборда басылып шығады.
1879 жылы	Торғай облысы мектептерінің инспекторы қызметіне тағайындалады.
1881 жылы	Орск қаласында тұңғыш мұғалімдер мектебі ашылады.
1879-1883 жылдары	Торғай қаласының төрт уезінде (Торғай, Ырғыз, Троиц, Ақтөбе) мектептер ашылады.
1983 жылы	Торғайда қолөнер мектебі ашылады.
1983 жылы	«Мұсылмандық тұтқасы» оқу құрал жазып шықты.
1887 жылы	Ырғызда тұңғыш қыздар мектебі ашылады.
1987 жылы	Қазақ балалары жататын 25 орындық интернат салдырды.
1889 жылы	Ауыр науқастан 48 жасында қайтыс болады.

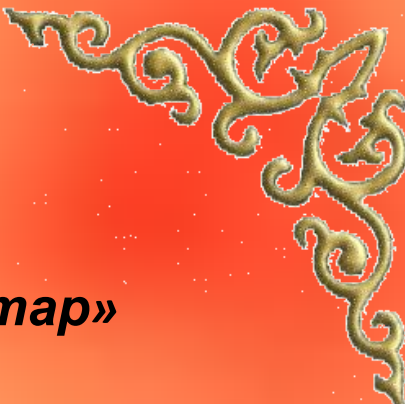

Достары:

Белгілі шығыстанушы,
ғалым
В. В. Григорьев

Атақты педагог,
шығыстанушы
Н. И.
Ильминский

1. Білімге шақырған өлеңдері:
«Кел, балалар, оқылық!» , «Өнер, білім бар жұрттар»
Табиғат туралы «Өзен», «Жаз».

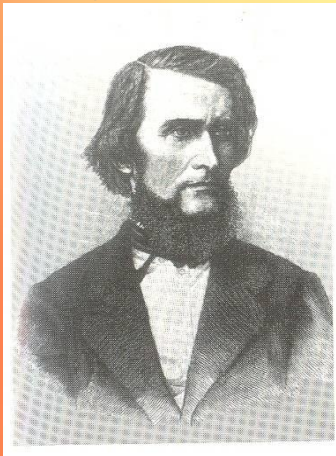
2. Әлеуметтік теңсіздік:
«Залым төреге», «Әй, жігіттер», «Азған елдің хандары», «Азған елдің хандары», «Азған елдің билері», «Азған елдің билері»

3. Орыс жазушыларынан аудармалары:
И.Б.Паульсонның «Книга для чтения и практических упражнений в русском языке», К.Д. Ушинский «Родное слово», Л.Н. Толстой, Крылов.

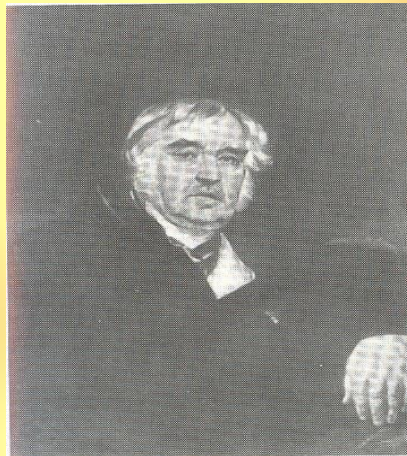

Аудармалары:

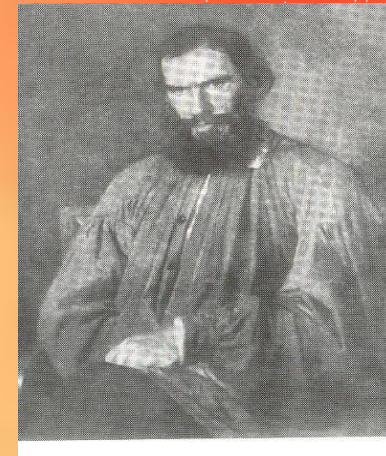
К. Д. Ушинский

И. А. Крылов

Л. Н. Толстой

Аударған шығармалары:

- 1) “Қайырымды түлкі”
- 2) “Қарға мен түлкі”
- 3) “Екі шыбын”
- 4) “Бір уыс мақта”
- 5) “Ақымақ дос”
- 6) «Бақша ағаштары»

Ыбырай Алтынсарин кім?

Ақын

Ағартушы

Аудармашы

Жазушы
авторы

Оқулық

Ыбырай

Ғалым

Шағын әңгіме шебері

**Тәрбие- адамдықтың
түп қазығы**

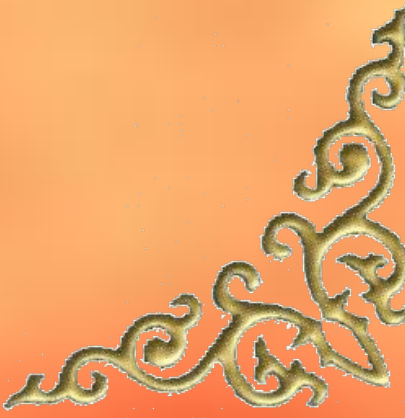

Әңгіме деген не?

Артық кейіпкерді тап

- Өрмекші, құмырсқа, қарлығаш,
ҚОҢЫЗ
  - Молда, бақташы, саудагер, жас
жігіт
  - Зылиха, әкесі, Бәтима
  - Асқар , Абдулла, Нағым
-

Әңгімелері:

«Лұқман хакім», «Әке мен бала», «Таза бұлақ», «Жомарт», «Бай баласы мен жарлы баласы», «Талаптың пайдасы», «Өрмекші, құмырсқа, қарлығаш», «Асыл шөп», «Қыпшақ Сейтқұл», «Зеректік», «Малды пайдаға жарату», «Дүние қалай етсең табылады», «Білгеннің пайдасы», «Таза бұлақ», «Әдептілік», «Жамандыққа жақсылық», «Данышпан қазы», «Малды пайдаға жарату»

Әңгіме тақырыптары:

Еңбек

Білім- өнер

Адамгершілік

Достық

Қайырымдылық

Әділдік

Ақылдылық

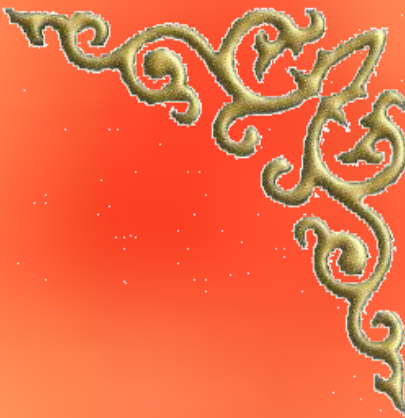
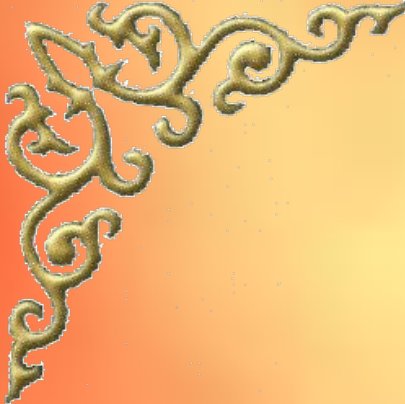

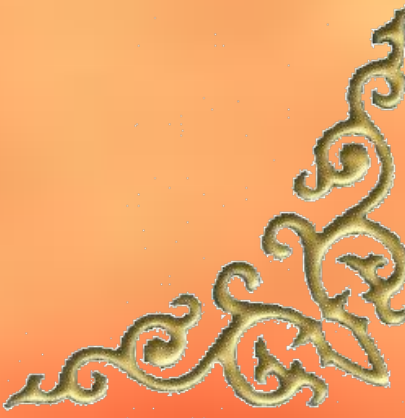

Ыбырайдың әңгімелері

*Аз жұмысты
қиынсынсаң, көп
жұмысқа тап боларсың:
азға қанағат ете
білмесең, көптен құр
қаларсың.*

Сабыр түбі- сары алтын

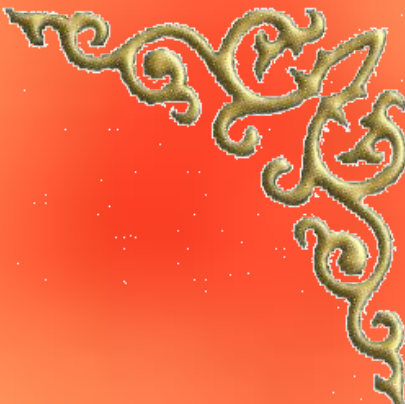

Тіршілік тірегі- еңбек

*Адал еңбек -
мұратқа жеткізеді*

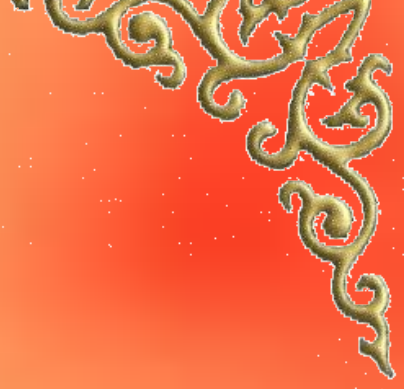

Тәрбие басы - тал бесік

Бағу- қағуда көп мағына бар

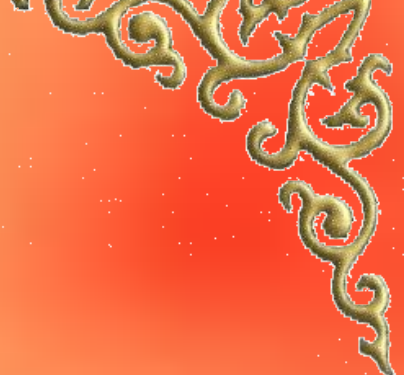

*Жақсының үлгісі –
жанып тұрған шамдай
Жақсылыққа жақсылық–
Әр кісінің ісі дүр
Жамандыққа жақсылық–
Ер кісінің ісі дүр.*

*Қайырымдылық жасасаң –
Қайырымын өзің көресің*

Кубизм

Мазмұндау

Түсіндіру

Сипаттау

Байланыстыру

Сатылай кешенді талдау

Шығарма аты:

Жанры:

Тақырыбы:

Идеясы:

Кейіпкерлері :

Тәрбиелік түйіні:

Өз пікірің:

Артық кейіпкерді тап

- Өрмекші, құмырсқа, қарлығаш,

қоңыз

- Молда, бақташы, саудагер, жас

жігіт

- Зылиха, әкесі, Бәтима

- Асқар , Абдулла, Нағым

Сәйкестендіру тесті

Әңгіме атауы	Үзінділер
	Мынау ағаш неліктен тіп- тік, ана біреуі неге қисық біткен?
	“Мен жәшігім ішіне ауырды жеңілдететін бір шөп салдым”,- деді Бәтима
	Егіні піскен соң, орып, жиып алып, артығын төңірегіндегі көшпелі елге сатып, мал етті
	Жерге түскен шиені жалма- жан жерден алып, аузына салды
	“ Тапқан малымның бір бөлімінен борышымды өтеймін, бір бөлімін өсімге беремін”

Сау болыңыздар!

